

Cătălina BUZOIANU

„Sacrificiul reprezintă pentru mine sursa teatrului”

Reporter: A fost un an bogat pentru dumneavoastră. Ați fost cinci luni plecată din țară. Ce ne puteți spune despre momentul Barcelona, despre lucrul la Institutul de Teatru de acolo – cu care colaborați pentru a treia oară?

Cătălina Buzoianu: Anii trecuți am susținut la Barcelona două stagii – unul pentru studenții de la regie cu “Pescărușul” de Cehov și unul pentru studenții - actori, cu “Visul” lui Strindberg. Anul acesta Institutul m-a invitat să țin un stagiu de trei luni, un curs de semiotică și antropologie teatrală. Am ales ca texte “Orestia”, “Hamlet”, “Pescărușul” și “Pelicanul” și am conceput un scenariu – construit pe salt în timp, de la replica dintr-un text la replica identică din celălalt, pe care l-am numit “Orestiamania”.

E un proiect mai vechi al meu, pe care de multe ori îl dau ca temă studenților mei în anul al III-lea la semestrul de Antropologie teatrală. Am avut, de altfel, o comunicare cu acest titlu “Orestiamania”, acum

câțiva ani, la Atena, pornind de la spectacolul meu cu “Pescărușul”. O altă comunicare cu “Strindberg și psihanaliza focului” ținută acum un an la Teatrul Odeon din Paris, într-un context extrem de prestigios, a stat la baza spectacolului după “Visul” lui Strindberg realizat la Barcelona anul acesta.

În spectacolul “Orestiamania” de la Barcelona am integrat toate cele patru nivelurile de timp și de spațiu. Aceiași actori (șase fete și un băiat) treceau de la un personaj la celălalt – totul era de fapt ca un salt de la basculă, erau ca saltimbancii unui circ. Dintr-o epocă se plonja în altă epocă prin acest salt care era cuvântul, replica, reperul din cealaltă piesă.

Rep. În jurul cărei idei?

C.B.: Familia, crima, vina tragică. Deriziunea tragicului, tragicomedia, întoarcerea la un alt tip de tragic, în “Pescărușul” și “Pelicanul”. Era o glisare în sarcasm, în atrocele grotesc, pentru a ajunge la purificare prin tragedie, prin finalul de la “Pescărușul” și “Pelicanul”.

Rep.: Cum ați lucrat cu ei?

C.B.: Foarte bine. A fost o mare bucurie – și pentru mine, și pentru ei.

Rep.: Comparativ cu studenții dumneavoastră de aici?

C.B.: La fel. Sunt la fel de interesați, de pasionați, de deschiși. Am avut și o foarte bună colaborare cu studenții mei din anii precedenți, care au venit și m-au ajutat, au făcut asistență, au lucrat textul – pentru că eu nu stăpâneam limba catalană.

Rep.: Dar “Visul”?

C.B.: Am lucrat “Visul” lui Strindberg cu unii dintre ei pentru Festivalul SITGES. Ideea de a realiza acest spectacol a pornit de la workshop-ul de anul trecut. Am avut șansa de a-mi alege interpreții din 150 de actori – printre care și cei care lucraseră cu mine în cadrul stagiului, și pe care, bineînțeles, i-am cooptat imediat. Dar am avut și șansa colaborării cu doi muzicieni indieni extraordinari, specialiști în katha bali, iar pentru muzica contemporană cu domnul Xavier Alberti, directorul Festivalului

de Teatru de la Barcelona. Coregrafia a fost realizată de o fostă studentă, colaborasem la workshop-ul cu "Pescărușul", iar scenografia – ca și la "Orestiamania" – a fost semnată de Velica Panduru. Spectacolul s-a jucat apoi la Teatrul Lljure din Barcelona.

Rep.: Dar zona aceasta, unde tu lucrezi de multă vreme?

C.B.: Pentru mine a fost, iarăși o experiență de cunoaștere – după cea din centrul Spaniei, provincia Castilia – La Maneba, unde am lucrat "Don Quijote" și unde este cu totul o altă lume. Dar Barcelona îmi este, într-un fel, familiară. Am cunoscut mulți oameni, actori din diferite generații; am avut bucuria de a lucra cu ei, ajungând să-i iubesc la fel de mult ca pe actorii români.

Am avut probleme mari cu producția spectacolului – a trebuit chiar să finanțez o parte din el, dar nu-mi pare rău. Am legat acolo prietenii pentru o viață.

Rep.: Ce a urmat după Spania?

C.B.: M-am întors în țară pentru a pleca cu "Petru" la Bonn, dar apoi am revenit în Spania, la Madrid, unde am condus un alt workshop.

De data aceasta am propus trei teme, trei exerciții-spectacole, pornind de la opera lui Pirandello: "Autorul în căutarea personajului" – "Să-i îmbrăcăm pe cei goi", "Personajele în căutarea autorului" – "Șase personaje în căutarea unui autor" și "Teatrul în căutarea sensului pierdut" (sacrificiul ca sursă a teatrului) – tema din "Uriașii munților".

Workshop-ul de la Madrid a fost organizat de Centrul Spaniol al Institutului Mediteranean de Teatru, iar participanții au fost atât studenți cât și actori, veniți din întreaga țară. Am avut chiar un actor englez, sen-

zațional, precum și un dramaturg cunoscut.

Rep.: Erau niște scenarii pornind de la aceste texte sau chiar piesele integrale?

C.B.: Am luat fragmente mari din piesele lui Pirandello. Toată lumea a trecut prin mai multe distribuții și am lucrat atât scene de grup cât și scene individuale – monoloage sau dialoguri.

Rep.: Dar pentru tine, care ești o autoritate în materie de Pirandello, ce a însemnat această întâlnire?

C.B.: Am învățat foarte mult de la ei. Pentru "Să-i îmbrăcăm pe cei goi" a venit o fată, o studentă din Majorca – care, atunci când i-am dat tema, cele trei imagini, a făcut un exercițiu sintetic de o asemenea forță și actualitate încât pur și simplu m-a uluit.

Unii erau actori cu multă experiență, lucraseră cu mari regizori – urmaseră stagiilor cu Peter Brook și Arianne Mnoushchine, cu regizori importanți din Spania.

Personalitatea fiecărui actor deschidea alte și alte perspective. Personajele se multiplicau în imagini imprevizibile, parcă infinite.

Rep.: Cum au fost cele trei confruntări internaționale ale spectacolului "Petru" pe care l-ai realizat la Teatrul Bulandra – Budapesta, Bonn și Stockholm?

C.B.: Au fost trei participări internaționale – prima la Budapesta, unde spectacolul s-a bucurat de un mare succes (o jumătate de oră de aplauze).

La Bonn – unde am jucat într-un fel de hală – reacția a fost puțin mai rece decât la București sau la Budapesta. Critica germană a scris despre spectacol – destul de bine! Remar-

cabile au fost și comentariile la conferința de presă.

Un foarte mare succes a fost însă la Stockholm, unde am jucat două spectacole. S-a râs, s-a aplaudat mai mult chiar decât la București. Critica a considerat, drept cele mai bune spectacole ale Festivalului, "Arlechino" de la Piccolo Teatro și "Petru" de la Bulandra. Acolo am ajuns la unul dintre sanctuarele religiei mele teatrale. Am vizitat casa lui Strindberg.

Rep.: Să mergem mai departe, la ultima dumneavoastră premieră. De unde această atracție pentru zona levantină?

C.B.: După "Chira Chiralina" am investigat mai departe zona în ideea unui triptic levantino-mediteranean. "Levantul" este cel de-al doilea spectacol și va fi urmat de "Mediterana", spectacol inspirat de romanul cu același titlu al lui Panait Istrati și realizat pentru Institutul Internațional de Teatru Mediteranean, coproducție a teatrului Tourky din Marsilia cu Teatrul "Maria Filotti" din Brăila și cu Theatrum Mundi.

"Mediterana" va avea premiera la Marsilia la 28 mai 1999, în cadrul celei de-a noua ediții a Întâlnirilor I.I.T.M. care îl va omagia pe Panait Istrati. Proiectul a fost definitivat în această toamnă, cu prilejul turneului la Marsilia a spectacolului "Teatru descompus" după Matei Vișniec, despre care, în urma unui succes incredibil, s-a consemnat: "O bucată de bravură, scrisă, pusă în scenă și jucată de monștri sacri români". În toamna viitoare Teatrul Toursky din Marsilia va deschide stagiunea cu "Mediterana" și "Kyra Kyalina". În spectacolul cu "Mediterana" joacă și Richard Martin, directorul Teatrului Toursky.